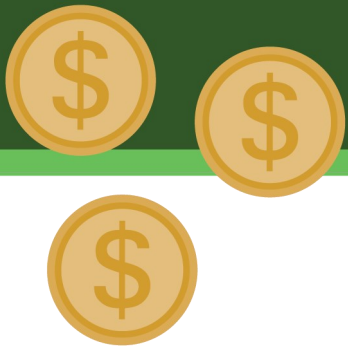

ආර්ථික විද්‍යාව

5.6 දළ දේශීය වියදමේ

නිපුණතා මට්ටම 5.6 :- වියදම් ප්‍ර වේගය යටතේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ඇස්තමේන්තු කරන ආකාරය සහ ආශ්‍රිත සංකල්ප විමසයි.

- දළ දේශීය වියදම පැහැදිලි කරයි.
- දළ දේශීය වියදමේ සංරචක නම් කරමින් විස්තර කරයි.
- දළ දේශීය වියදම ගණනය කරයි.
- දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කරයි.
- දළ ජාතික ආදායම ගණනය කරයි.
- වියදම් ප්‍රවේගය ආශ්‍රිත සංකල්ප විස්තර කරයි.

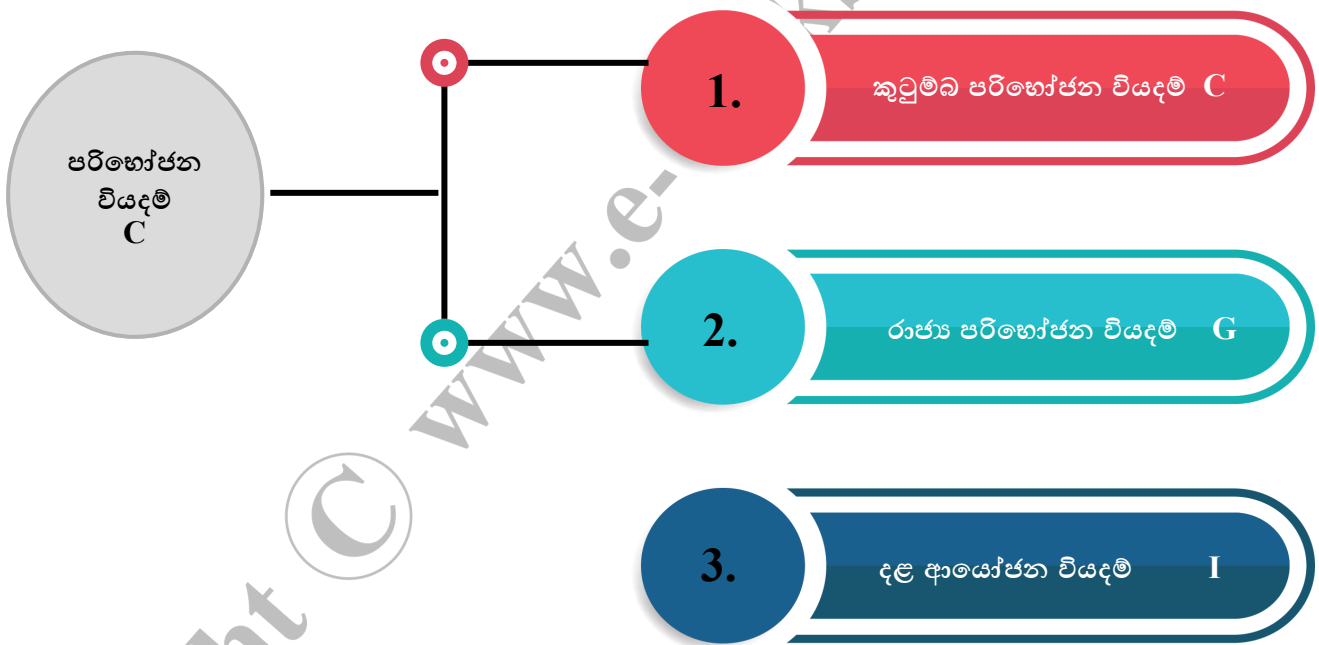

දළ දේශීය වියදමේ මූලාශ්‍ර

www.moe.gov.lk

යම් නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ ආර්ථික ප්‍රදේශයේ නිෂ්පාදනය කරන ලද භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා පාරිභෝගිකයින් හා නිෂ්පාදකයින් විසින් කරන ලද අවසන් වියදම් හෝ එම භාණ්ඩ හා සේවාවල අවසන් භාවිත හෝ මිනුම් කරනුයේ වියදම් ප්‍රවේශයෙනි.

දළ දේශීය වියදමේ මූලාශ්‍ර තුනකි.

ආර්ථික ප්‍රදේශය තුළ සිටින නේවාසික ඒකක විසින් තමන්ගේ තෘප්තිය සඳහා, පෞද්ගලික වශයෙන් හා සමූහ වශයෙන් සෘජුව ම භාණ්ඩ හා සේවා අත්පත් කර ගැනීම අවසාන පරිභෝජන වියදමයි.

අවසන් පරිභෝජන (පරිභෝජන වියදමේ) වියදමේ සංරචක තුනකි.

(1.) කුටුම්භ අවසන් පරිභෝජන වියදම (HFCE)

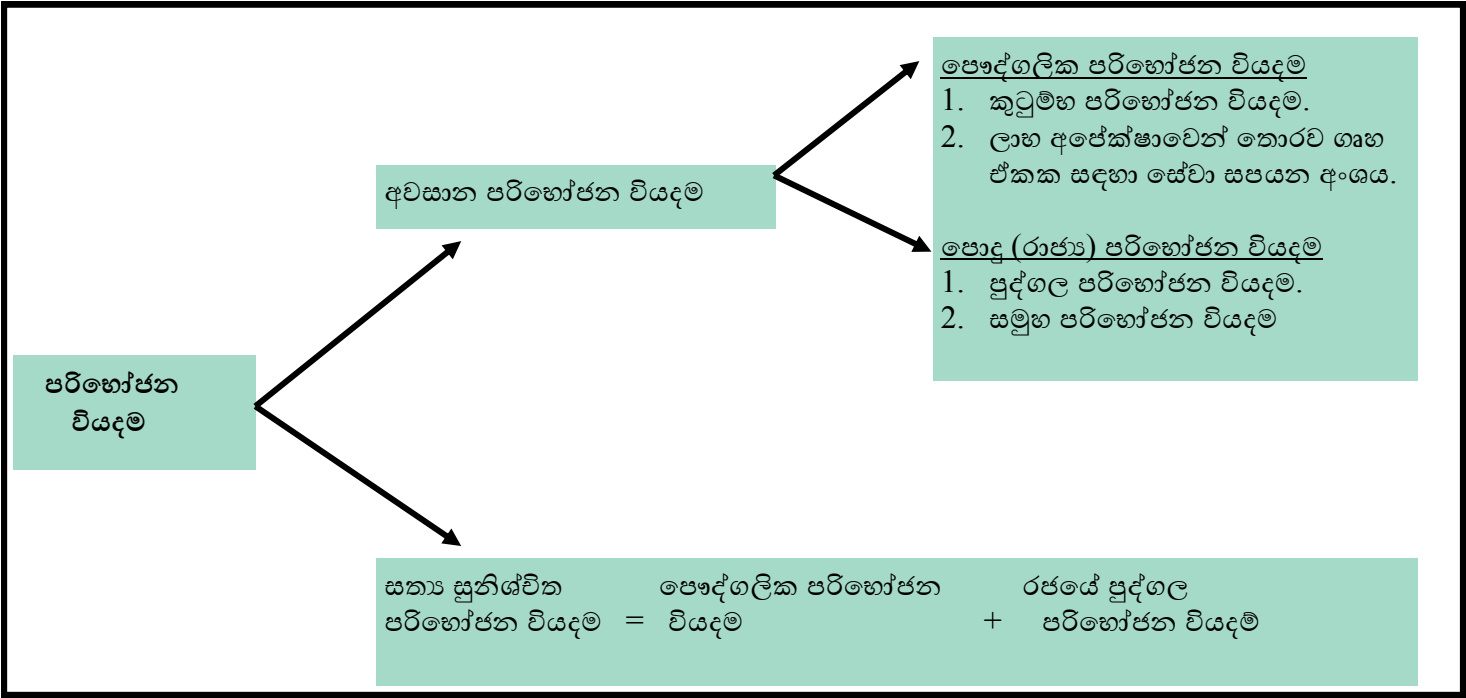
(2.) ආණ්ඩුවේ අවසන් පරිභෝජන වියදම (GFCE)

(3.) ලාභ අපේක්ෂාවෙන් තොරව කුටුම්භ සඳහා සේවා සපයන ආයතනික ඒකකයන්ගේ අවසන් පරිභෝජන වියදම (NPIFCE)

මූල්‍ය හා මූල්‍ය නොවන සමාගමික අංශ භාණ්ඩ හා සේවා අත්පත් කර ගන්නේ අතරමැදි පරිභෝජනයට හෙවත් ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන ක්‍රියාකාරකම් සඳහා නිසා එම අංශ වල ක්‍රියාකාරීත්වය අවසන් පරිභෝජනයට ඇතුළත් නොවන බව මතක තබා ගත යුතු ය.

අවසන් පරිභෝජනය ලෙස මෙම වියදම් සලකනු ලබන්නේ, එසේ වියදම් කොට ලබාගන්නා භාණ්ඩ අවසාන පරිභෝජනය සඳහා හෝ අවසාන භාවිතයක් සඳහා හෝ යොදා ගන්නා බැවිනි. තව දුරටත් වෙළඳාමකට එම භාණ්ඩය යොදා නොගැනෙන බැවින් එම භාණ්ඩය සඳහා වැය කෙරෙන වියදම “අවසන් පරිභෝජන වියදම” ලෙස සැලකේ.

Copyright

පරිභෝජන භාණ්ඩ හා සේවා මිල දී ගැනීමට කරනු ලබන වියදමක්, පරිභෝජන භාණ්ඩ හා සේවා අත්පත් කර ගැනීමත් අතර පවතින වෙනස නිසා පරිභෝජන වියදමේ ප්‍රභේද දෙකක් දැකිය හැකිය.

(1.) අවසන් පරිභෝජන වියදම Final Consumption Expenditure (FCE)

(2.) සත්‍ය සුනිශ්චිත පරිභෝජන වියදම Actual Final Consumption Expenditure (AFCE)

භාණ්ඩ හා සේවාවන් අත්පත් කර ගැනීම සඳහා කරන ලද වියදම “අවසන් පරිභෝජන වියදම” ලෙසත් මුදල් වියදම් කරන්නේ කවරෙක් ද යන්න නොසලකා සැබවින් ම අත්පත් කර ගන්නා භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණයේ වටිනාකම "සත්‍ය සුනිශ්චිත පරිභෝජන වියදම" ලෙසත් හැඳින්වේ. ඒ අනුව කුටුම්භ අංශයේ අවසන් පරිභෝජන වියදමට වඩා එම අංශයේ සත්‍ය සුනිශ්චිත පරිභෝජන වියදම ඉහළ අගයක් ගනියි.

රාජ්‍ය පරිභෝජන වියදම

මධ්‍යම රජය හා එහි උප ආයතන භාණ්ඩ හා සේවා මිල දී ගැනීම සඳහා දරන වියදමයි. මෙය පුද්ගල හා සාමූහික පරිභෝජන යන අංශ දෙකකින් සමන්විතයි. පුද්ගල පරිභෝජන වියදම් ලෙසට අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය, සමාජ ආරක්ෂණ වියදම්, සුභසාධන , ක්‍රීඩා හා විනෝදය සඳහා කරන වියදම් ඇතුළත් වේ. සමූහ පරිභෝජන වියදම් ලෙස ආරක්ෂණ වියදම්, රාජ්‍ය පරිපාලන වියදම්, දුම්රිය හා මහාමාර්ග සඳහා කරන වියදම් ඇතුළත් වේ.

දළ ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා භාවිත කෙරෙන යන්ත්‍ර සූත්‍ර, මෙවලම්, ගොඩනැගිලි, කම්හල්, තොග පරිලේඛන යනාදිය ප්‍රාග්ධනය ලෙස සැලකේ. අදාළ කාල පරිච්ඡේදය තුළ මෙම ප්‍රාග්ධන වත්කම් තොගයට කරනු ලබන එකතු කිරීම්වලට “ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය” යයි කියනු ලැබේ.

කාලයක් තිස්සේ ප්‍රාග්ධන සම්පත් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට යොදා ගැනීම නිසා යල්පැනීම, ගෙවී යාම සිදුවේ. මෙලෙස ඒවායේ වත්කම් අඩු වීම 'ක්ෂය වීම' නැතහොත් "ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනය පරිභෝජනය" (CFC) ලෙස සැලකේ.

දළ ප්‍රාග්ධන සම්පාදනයේ ප්‍රධාන සංරචක තුනකි.

1. දළ ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය.

2. තොග හෙවත් පරිලේඛන වෙනස් වීම්.

3. වටිනාකම්හි වෙනස් වීම්.

1.) දළ ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය. (CFCF)

වසරකට වැඩි කාලයක් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගැනෙන යන්ත්‍ර සූත්‍ර, මෙවලම්, ගොඩනැගිලි, කර්මාන්ත ශාලා වැනි ස්ථාවර වත්කම් දළ ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය යන්නෙන් අදහස් වේ. නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට යොදා ගැනෙන ස්ථාවර වත්කම් කොටස් දෙකකි.

1.) ස්පෘෂ්‍ය වත්කම්
උදා:- ගොඩනැගිලි, නිවාස, යන්ත්‍ර සූත්‍ර, ඉඩකඩම්

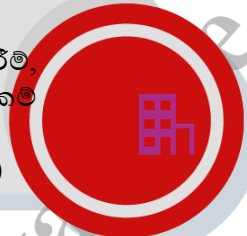
2.) අස්පෘෂ්‍ය වත්කම් උදා:- පරිගණක වැඩසටහන්, වෙළෙඳනාම, කීර්ති නාම, ඛනිජ සම්පත්, ගවේෂණ තොරතුරු

ඒ අනුව දළ ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය යටතට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වේ.

නිෂ්පාදනය කරන ලද මූල්‍ය නොවන වත්කම්.

නිවාස, ගොඩනැගිලි, හා වෙනත් ඉදිකිරීම්, යන්ත්‍රෝපකරණ, අවි ආයුධ පද්ධති, වගා කළ වත්කම් (එළවළු, මත්ස්‍ය, සත්ත්ව), බුද්ධිමය දේපොළ ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන.(බනිජ සම්පත් සොයා ගැනීම්, ගවේෂණ)

නොනිපදවූ මූල්‍ය නොවන වත්කම්.

ස්වාභාවික සම්පත්, ගිවිසුම් බදුකර හා බලපත්‍ර (කීර්තිනාම, සන්නම්)

පවතින ප්‍රාග්ධන වත්කම්වල සිදු කරන ප්‍රධාන නවීකරණයන්.

(පවත්නා ස්ථාවර වත්කම්වල ධාරිතාව හෝ ආයු කාලය වෙනස් කිරීමට අදාළ වූ නවීකරණයන්)

ප්‍රාග්ධන වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම.

මුදලින් මිලට ගැනීම, හුවමාරුව, ස්ව නිෂ්පාදන.

Copyri

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තාවට අනුව දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනයට පහත සංරචක ඇතුළත් වේ.

ඉදිකිරීම්, තොරතුරු තාක්ෂණ උපකරණ, යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා යුදමය ආම්පන්න , වගාකළ ජෛව විද්‍යාත්මක සම්පත්, ප්‍රවාහන උපකරණ, බුද්ධිමය දේපොළ.

2.) තොග හෙවත් පරිලේඛන වෙනස් වීම්

කොටස් තුනකින් සමන්විත වේ.

1.) අමුද්‍රව්‍ය හා අනෙකුත් යෙදවුම් ද්‍රව්‍ය.

2.) නිමවෙමින් පවත්නා නිමැවුම් (අර්ධ නිම්)
 උදා:- මස් පිණිස ඇති කරන සතුන් නඩත්තු කිරීම, අර්ධ නිම් පරිගණක වැඩසටහන්, වන වගාව, කෙටිකාලීන හෝග වගාව.

3.) නොවිකුණූ නිම් භාණ්ඩ තොග

තොග වෙනස = වසර අග තොග වටිනාකම - වසර මුල තොග වටිනාකම

3.)වටිනාකම්හි වෙනස්වීම්

සාමාන්‍යයෙන් වටිනාකම් ලෙස සැලකෙන රන්, රිදී, මුතු, මැණික්, කෞතුකාගාරවල ඇති කෞතුක භාණ්ඩ, වටිනා කලා නිර්මාණ වැනි දෑ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට භාවිත නොවන අතර පරිභෝජනයට ද ඇතුළත් නොකෙරෙන නිසා විනාශ වන්නේ ද නැත. මිනිසුන් තමන්ගේ ධනය රැස් කිරීම සඳහා මෙන් ම වෙනත් උපයෝගීතාවක් උදෙසා මෙම වටිනා භාණ්ඩ රැස් කර තබා ගනියි. මෙම වටිනා දෑ පරිභෝජන හෝ අතරමැදි භාණ්ඩ ලෙස නොයෙදෙන නිසා ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ ලෙස වර්ග කරයි. එබැවින් එම වටිනාකම්හි වෙනස් වීම එනම් වටිනා දේ අත්පත් කර ගැනීම හා එම වටිනාකම් අත්හැරීම අතර වෙනස ප්‍රාග්ධන සම්පාදනයට ගළපනු ලබයි.

වටිනාකම්හි වෙනස = වටිනා දේ අත්පත් කර ගැනීම - වටිනාකම් අත්හැරීම

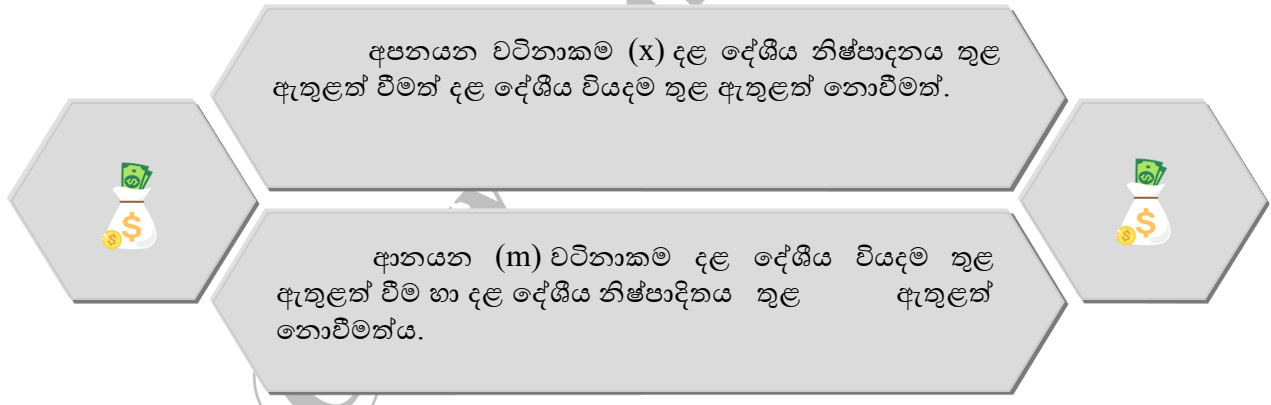

දළ දේශීය වියදම ගණනය කිරීම

කිසියම් වසරක දී රටක වැසියන් විසින් පරිභෝජනය හා ආයෝජනය සඳහා භාණ්ඩ හා සේවා අත්පත් කර ගැනීමට දරන ලද වියදම "දළ දේශීය වියදම" ලෙස හැඳින්වේ. ඒ අනුව දළ දේශීය වියදම පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

දළ දේශීය වියදම (GDE)(MP)	=	පෞද්ගලික පරිභෝජනය (C)	+	රජයේ පරිභෝජනය (G)	+	දළ ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය (I)
$GDE_{(MP)} = C + G + I_{(MP)}$						

දළ දේශීය වියදමට ශුද්ධ අපනයන ගැළපීමෙන් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කළ හැකි ය. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය හා දළ දේශීය වියදම අතර වෙනස වූ ආනයන අපනයන පිළිබඳ වෙනසට හේතු වන්නේ,

එම නිසා වියදම් ප්‍රවේශය අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වටිනාකම ගණනය කිරීමට / දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය මත කළ වියදම් ලබා ගැනීමට දළ දේශීය වියදමට ඉහත අපනයන හා ආනයන වෙනස් වූ ශුද්ධ අපනයන ගැළපිය යුතු ය.

$$N_x \text{ ශුද්ධ අපනයන} = \text{අපනයන} - \text{ආනයන}$$

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය = දළ දේශීය වියදම + ශුද්ධ අපනයන
මත කළ වියදම (MP)

$$GDP_{(mp)} = C + I + G + (x - m)$$

$\underbrace{\hspace{10em}}$
 GDE

$$GDP_{(mp)} = C + I + G + N_x$$

$$x > m = N_x \text{ ධන නම් } \text{ද.දේ.නි} > \text{ද.දේ.වි}$$

$$x < m = N_x \text{ ඍණ නම් } \text{ද.දේ.නි} < \text{ද.දේ.වි}$$

$$x - m = N_x \text{ 0 නම් } \text{ද.දේ.නි} = \text{ද.දේ.වි}$$

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (GDP_{mp}) මත කළ වියදම දළ ජාතික ආදායම බවට පත් කිරීමට ඊට ශුද්ධ විදේශ ප්‍රාථමික ආදායම ගැලපිය යුතු ය.

$$GDI_{mp} = GDE + N_x + \text{ශුද්ධ විදේශ ප්‍රාථමික ආදායම}$$

$\underbrace{\hspace{10em}}$
 GDP_{mp}

$$\text{විදේශ ප්‍රාථමික ආදායම් ලැබීම්} - \text{විදේශ ප්‍රාථමික ආදායම් ගෙවීම්} = \text{ශුද්ධ විදේශ ප්‍රාථමික ආදායම්}$$

දළ ජාතික ආදායම වැයකළ හැකි දළ ජාතික ආදායම බවට පත් කිරීමට එයට විදේශ ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාම (නිල හා පෞද්ගලික) ගැලපිය යුතු ය.

$$GNDI_{mp} = GDI_{mp} + \text{විදේශ ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාම}$$

ඉහත සියලු තොරතුරු ඇතුළත් කර වැයකළ හැකි දළ ජාතික ආදායම ගණනය කරන ආකාරය පහත වගුව දක්වයි.

1. අවසාන පරිභෝජන වියදම. (FCE)		500
1.1 කුටුම්භ පරිභෝජන වියදම. (HFCE)	375	
1.2 ලාභ අපේක්ෂාවෙන් තොරව කුටුම්භ වෙත සපයන සේවා.(NPIFCE)	100	
1.3 රජයේ පරිභෝජන වියදම. (GFCE)	25	
2. දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය. (GDCF)		800
2.1 ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය. (GFCF)	400	
2.2 තොග වෙනස් වීම. (CII)	250	
2.3 වටිනාකම්හි වෙනස් වීම.	150	
3. දළ දේශීය වියදම. (වෙළෙඳ මිල අනුව) (1+2)		1300
4. ශුද්ධ අපනයන. (N _x)		200
4.1 අපනයන ඉපයීම. (x)	500	
4.2 ආනයන වියදම. (m)	300	
5. දළ දේශීය නිෂ්පාදනය. (3+4) (GVO)		1500
(GDP _{mp}) වෙළෙඳ මිලට.		
6. විදේශීය ශුද්ධ ප්‍රාථමික ආදායම		(100)
6.1 විදේශීය ප්‍රාථමික ආදායම් ලැබීම්.	800	
6.2 විදේශීය ප්‍රාථමික ආදායම් ගෙවීම්.	900	
7. දළ ජාතික ආදායම. (වෙළෙඳ මිලට) (5+6)		1400
8. විදේශීය ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාම. (වර්තන සංක්‍රාම)		250
8.1 විදේශීය ජංගම සංක්‍රාම ලැබීම්.	300	
8.2 විදේශීය ජංගම සංක්‍රාම ගෙවීම්.	50	
9. වැයකළ හැකි දළ ජාතික ආදායම (වෙළෙඳ මිලට) (7+8)		1650

අන්තර්ගතය :- යු.කේ.ඩී.ආර්.පී.ජයසිංහ මිය, වෙල්ස් කුමරි විද්‍යාල , මොරටුව / ඊ. එම්.එම්.එස්.ඩී ගෝමස් මිය , ඩබ්.එම්.එම්.වීරසිංහ මිය , බප/ ජය/ ධර්මපාල විද්‍යාලය , පන්නිපිටිය.

සැකසුම :- පී.පී. තිලිණි නිමේෂා මෙනවිය. ජාතික තරුණ සේවා සභාව. (2017-2018)

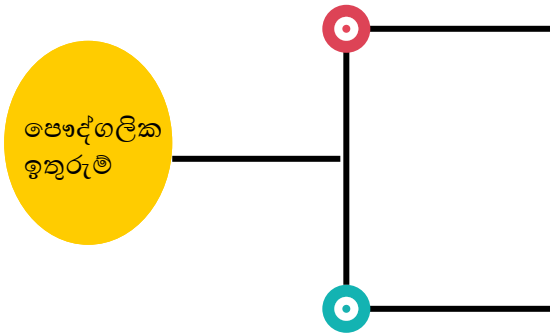
අන්තර්ගතය පරීක්ෂා කිරීම : ඩබ්ලිව්. ඊ. එම්. ඩී. ලලිත් සමන්ත විජේසිංහ මයා - විද්‍යාරත්න විශ්ව විද්‍යා පීඨය - හොරණ

දේශීය ඉතුරුම්

දේශීය හා ජාතික ඉතුරුම්

දේශීය ඉතුරුම් බිහිවන මූලාශ්‍ර තුනකි.

1.)කුටුම්භ අංශයේ ඉතුරුම් (වැයකල හැකි ආදායම - පෞද්ගලික පරිභෝජන වියදම)

2.)ව්‍යාපාරික අංශයේ ඉතුරුම්(සාමාන්‍ය ලාභවලින් නොබෙදූ ලාභ ලෙස රඳවා ගැනෙන ප්‍රමාණය.)

2.)රාජ්‍ය අංශයේ ඉතුරුම් (වර්තන ආදායම් - වර්තන වියදම්)

$$\text{දේශීය ඉතුරුම්} = \text{කුටුම්භ ඉතුරුම්} + \text{ව්‍යාපාරික ඉතුරුම්} + \text{රාජ්‍ය ඉතුරුම්}$$

$$\text{දේශීය ඉතුරුම්} = \text{පෞද්ගලික ඉතුරුම්} + \text{රාජ්‍ය ඉතුරුම්}$$

කිසියම් ආර්ථිකයක දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙන් (GDP) මුළු පරිභෝජන වියදම් (C+G) ඉවත් කළ විටද දේශීය ඉතුරුම් ලබාගත හැකි ය.

$$\text{දේශීය ඉතුරුම්} = \text{දළ දේශීය නිෂ්පාදිය} - \text{මුළු පරිභෝජන}$$

දේශීය ඉතුරුම් ගණනය කිරීමේ දී කුටුම්භ , ව්‍යාපාර හා රාජ්‍ය ඉතුරුම් ගණනය කිරීම අපහසු බැවින් ඒ සඳහා සාර්ව ආර්ථික සමතුලිතයේ දී දළ ආයෝජන ඉතුරුම්වලට සමාන බැවින් (S=I) දළ ආයෝජනයට (I) ශුද්ධ අපනයන (x-m) ගැලපීමෙන් දේශීය ඉතුරුම් ලබා ගැනේ.

අන්තර්ගතය :- යූ.කේ.ඩී.ආර්.පී.ජයසිංහ මිය, වෙල්ස් කුමරි විද්‍යාල , මොරටුව / ඊ. එම්.එම්.එස්.ඩී ගෝමස් මිය , ඩබ්.එම්.එම්.වීරසිංහ මිය , බප/ ජය/ ධර්මපාල විද්‍යාලය , පන්නිපිටිය.

සැකසුම :- ජී.පී. තිලිණි නිමේෂා මෙනවිය. ජාතික තරුණ සේවා සභාව. (2017-2018)
අන්තර්ගතය පරීක්ෂා කිරීම : ඩබ්ලිව්. ඊ. එම්. ඩී. ලලිත් සමන්ත විජේසිංහ මයා - විද්‍යාරත්න විශ්ව විද්‍යා පීඨය - හොරණ

මුළු ආයෝජන	=	දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය (දළ ආයෝජන)	+	ශුද්ධ විදේශීය ආයෝජන (ශුද්ධ අපනයන)
I	=	GDCF	+	X - m
දේශීය ඉතුරුම්	=	පෞද්ගලික ඉතුරුම්	+	රජයේ ඉතුරුම්
S _D	=	S _P	+	S _G
ඒ අනුව, S _D	=	I		
S _P + S _G	=	GDCF + x - m		
		(I)		
SD	=	I + (X - m)		
දේශීය ඉතුරුම්	=	දළ ආයෝජනය	+	ශුද්ධ අපනයන

ජාතික ඉතුරුම්

යම් කාල පරිච්ඡේදයක දී දේශීය ඉතුරුම්වලට විදේශීය ශුද්ධ ප්‍රාථමික ආදායම් හා විදේශීය ශුද්ධ වර්තන සංක්‍රාම ගැලපූ විට ජාතික ඉතුරුම් ලැබේ.

ජාතික ඉතුරුම්	=	දේශීය ඉතුරුම්	+	විදේශීය ශුද්ධ ප්‍රාථමික ආදායම්	+	විදේශ ශුද්ධ වර්තන සංක්‍රාම
S _n	=	S _D	+	NPI	+	NFT

වැය කළ හැකි ජාතික ආදායම මගින්ද ජාතික ඉතුරුම් ගණනය කළ හැක.

ජාතික ඉතුරුම්	=	වැයකළ හැකි ජාතික ආදායම	-	පෞද්ගලික හා පොදු පරිභෝජන වියදම්
---------------	---	------------------------	---	---------------------------------

අන්තර්ගතය :- යූ.කේ.ඩී.ආර්.පී.ජයසිංහ මිය, වෙල්ස් කුමරි විද්‍යාල , මොරටුව / ඊ. එම්.එම්.එස්.ඩී ගෝමස් මිය , ඩබ්.එම්.එම්.වීරසිංහ මිය , බප/ ජය/ ධර්මපාල විද්‍යාලය , පන්නිපිටිය.

$$\begin{aligned} \text{දේශීය ඉතුරුම්} &= \text{ජාතික ඉතුරුම්} - \text{ශුද්ධ විදේශ ඉතුරුම්} \\ &= \text{ජාතික ඉතුරුම්} - \text{ශුද්ධ විදේශ ඉතුරුම්} + \text{ප්‍රාථමික ආදායම් ජංගම සංක්‍රාම} \end{aligned}$$

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ක්‍රමවේදය.

$$\begin{aligned} \text{ජාතික ඉතුරුම්} &= \text{දේශීය ඉතුරුම්} + \text{ශුද්ධ විදේශ ප්‍රාථමික ආදායම්} - \text{ශුද්ධ විදේශ ජංගම සංක්‍රාම} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ජාතික ඉතුරුම් } S_n &= \text{දළ ආයෝජන / දළ ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය GCE / I} + \text{විදේශ ජංගම ගිණුමේ / ශුද්ධ විදේශ වර්තන ලැබීම් CAB} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ජාතික ඉතුරුම් } S_n &= \text{වැයකළ හැකි ජාතික ආදායම (වෙළෙඳ මිලට) GNDI} - \text{මුළු පරිභෝජනය C+G} \end{aligned}$$

මුළු සම්පත් හා සම්පත් උපයෝජනය

මුළු සම්පත් (සමස්ත සැපයුම)

කිසියම් වර්ෂයක දී රටක වැසියන්ට භාවිතයට ගත හැකි (උපයෝජනයට ගත හැකි) මුළු භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය " මුළු සම්පත් " ලෙස සැලකේ. එය සංරචක දෙකකින් සමන්විතයි.

- 1.) දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (වෙළෙඳ මිලට) GDP {නිමවුමේ දළ වටිනාකම (GVO)}
2. භාණ්ඩ හා සේවා ආනයන (m)

$$\text{මුළු සම්පත්} = \text{නිමැවුමේ දළ වටිනාකම} + \text{ආනයන}$$

$$GVO + M$$

සම්පත් උපයෝජනය

සමස්ත සැපයුම භාවිතයට යෙදවී ඇති ආකාරය සම්පත් උපයෝජනය තුළින් දක්වයි. එයට පහත සංරචක ඇතුළත් වේ.

(1.) මුළු පරිභෝජනය - පෞද්ගලික පරිභෝජනය, රාජ්‍ය පරිභෝජනය
(C) (G)

(2.) දළ ප්‍රාග්ධන සම්පාදන (GCF/I)

- දළ ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය (FCF)
- තොග වෙනස් වීම හා වටිනා දේ අත්පත් කරගැනීම.

(3.) අපනයන (X)

ඒ අනුව මුළු සම්පත් එහි උපයෝජනයට සමාන වේ. එය "තුලිත ශේෂ සාමාන්‍ය" ලෙස හැඳින්වේ.

$$\begin{aligned} \text{මුළු සම්පත්} &= \text{මුළු උපයෝජනය} \\ GVO + M &= IC + C + GDCF + X \\ &= IC + C + G + GFCF + CII + \text{වටිනා දෑ අත්පත් කර ගැනීම} + X \\ GVO + M &= IC + C + GDCF + X \\ GVO &= IC + C + GDCF + X - m \end{aligned}$$

ලෙස ද තුලිත ශේෂ සාමාන්‍ය ප්‍රකාශ කළ හැකිය.

- GVO = දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය
- m = භාණ්ඩ හා සාධක නොවන සේවා ආනයන
- IC = අතරමැදි පරිභෝජනය
- C = මුළු පරිභෝජනය
 - පෞද්ගලික පරිභෝජනය (C)
 - රජයේ පරිභෝජනය (G)
- GDCF = දළ ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය
 - ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය (GFCF)
 - තොග වෙනස්වීම් (CI I)
 - වටිනා අත්පත් කර ගැනීම
- X = භාණ්ඩ හා සාධක නොවන සේවා අපනයන

thaksalawa.moe.gov.lk

